

přesně určenému. Pro podřadění jednání obžalovaného pod § 15 čís. 2 zák. na ochranu republiky stačí proto úplně rozsudkové zjištění, že podněcoval neurčitý počet lidí k útoku na sokolovnu, jenž dle neodporovatelného zjištění rozsudku mohl se projevit v demolování budovy a zařízení, v rozbíjení oken a tomu podobném, tudíž ve zlomyslném poškození cizího majetku, zakládajícím zločin podle §u 85 písm. a) tr. zák. O toto zjištění ztroskotává výtku stížnosti, že by obžalovaný byl podněcoval ku trestnému činu zcela neurčitému a stávají se bezpředmětnými také i úvahy k tomu připojené.

Pokud jde o subjektivní stránku případu zjišťuje nalézací soud na základě děje, svědky zjištěného, že obžalovaný podněcoval dav ke zločinu podle §u 85 písm. a) tr. zák., že svá slova mínil vážně, že si dosahu jich byl též vědom, poněvadž svoje výzvy několikrát opakoval, a že tudíž jednal s rozvahou. Pokud se zmateční stížnost snaží dovoditi, že nešlo o věcně a vážně míněnou výzvu, nýbrž jen o prázdnou frázi a floskuli, o výkřik do vzduchu a tak dále, nedoličuje tím dovolávaného důvodu zmatečnosti po zákonu, nýbrž brojí jen pod rouškou jeho proti volnému hodnocení průvodů a volnému přesvědčení z nich čerpanému (§§y 258, 288 čís. 3 tr. ř.) a nelze proto k jejím příslušným vývodům přihlížeti. Aby obžalovaný měl opravdu vážný úmysl, přivoditi rozkopání sokolovny krompáči, nebylo zapotřebí. Neboť pojmovým předpokladem přečinu podle §u 15 čís. 2 zák. na ochr. rep. není, by projevu pachatelovu odpovídal skutečně také vnitřní jeho úmysl. Rozhodným je pouze smysl a dosah, který pachatel projevu svému zevně propůjčuje na straně jedné a ve spojení s tím význam, který podle úmyslu pachatelova jemu přiřkládati mají a také mohou osoby podněcované, jakož i účinek, který v nich projev vyvolati má a vyvolati může, na straně druhé. Nalézací soud stojí po skutkové stránce na stanovisku, že osoby, k nimž projev byl učiněn, pojímaly slova obžalovaného jako výzvu k útoku na sokolovnu, to jest k jejímu poškození neb demolování atd. Zjištění rozsudková opodstatňují proto plně subjektivní zavinění obžalovaného ve smyslu §u 15 čís. 2 zák. na ochr. rep. V důsledku toho netrpí rozsudek neúplností podle čís. 5 §u 281 tr. ř., nezjišťuje, zda obžalovaný při svém výroku myslil na skutečné a doslovné splnění toho, k čemu nabádal, poněvadž náležitost taková nespadá do rámce skutkové podstaty. Za tohoto stavu věci odpovídá výrok, odsuzující obžalovaného přečinem podle §u 15 čís. 2 zák. na ochr. rep., úplně zákonu a nemůže pak přicházeti arci v úvahu již pouhý policejní přestupek podle §u 11 čís. pat. ze dne 20. dubna 1854, čís. 96 ř. zák.

Čís. 1745.

Slovní urážky, pronesené učitelem, třebaš mimo školu a vůči žákům, kteří do jeho vyučování nechodí, v úmyslu výchovném, nikoliv z nenávisi a nepřátelství, nebo bez kárné příčiny proti káranému, jsou trestně stíhatelný jen v případech, kde objektivně překročení mezi kárného práva bylo provázeno vědomím kárajícího, že překročil meze přípustnosti.

Jest kárnou příčinou, nepozdravil-li žák učitele náboženství, na jehož vyučování nechodí.

(Rozh. ze dne 4. října 1924, Zm I 632/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona právem:

Rozsudkem okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 30. ledna 1924 a potvrzujícím jej rozsudkem krajského jako odvolacího soudu v Hradci Králové ze dne 22. května 1924 porušen byl zákon v ustanovení §u 496 tr. zák. Rozsudky ty se zrušují a uznává se ve věci samé: Eduard Š. sprostuje se dle §u 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro přestupek proti bezpečnosti cti dle §u 496 tr. zák., jehož se prý dopustil tím, že dne 30. října 1923 soukromým obžalobcům Adolfu Z-ovi, Františku M-ovi a Bohumilu M-ovi, školákům v L. veřejně »čurbesáků« nadržoval.

D ů v o d y:

Dle soukromé obžaloby otcovských opatrovníků tří žáků obecné školy v L. a sice Adolfa Z-a, Františka M-a a Bohumila M-ě stáli tito dne 30. října 1923 na prostranství před školou v hovoru se školákem Karlem Š-ou. K nim přiblížil se L-cký farář P. Eduard Š., jenž si zavolal Karla Š-u, dal mu pohledek a se slovy: »co děláš mezi těmi čurbesáky?« poslal ho do školy. Z oněch žáků chodí na náboženství pouze Karel Š., kdežto ostatní na náboženství nechodí. Rozsudkem okresního soudu v Rychnově n. Kn. ze dne 30. ledna 1924 byl proto P. Eduard Š. pro přestupek proti bezpečnosti cti podle §u 496 tr. zák., spáchaný uvedenou slovní urážkou jmenovaných tří žáků obecné školy, k určitému trestu podmíněčně odsouzen. Odůvodnění rozsudku uvádí především doznání obžalovaného, dle něhož týž viděl u vrátek školy státi soukromé obžalobce, školáky Z-a, M-a a M-ě, kteří nejprve byli obráceni k němu obličejem, když však šel kolem, obrátili se k němu zády a potutelně se smáli. Mezi nimi byl i Š-a, který zůstal k obžalovanému obrácen obličejem. Žádný ze školáků nepozdravil. Obžalovaný vzal Š-ovi čepici s hlavy a hodil ji na zem se slovy: »Ty kluku, ty neumíš pozdravovat, jako čurbesáci.« Rozsudek dále uvádí, že pokládá za pravdivý výrok Karlem Š-ou dosvědčený, totiž: »Co, Š-o, mezi těmi čurbesáky děláš?«, že výrazu čurbesáci užívá se potupně o osobách, kteří vystoupili z církve katolické, že soukromí obžalobci na náboženství nechodí, že obžalovaný, jsa si vědom potupného smyslu výrazu čurbesáci, výrazu toho úmyslně použil na přítomné soukromé obžalobce a že výrok ten stal se v úmyslu, urážeti, a nikoli polepšovati. K odvolání obžalovaného byl rozsudkem krajského jako odvolacího soudu v Hradci Králové ze dne 22. května 1924 odsuzující rozsudek potvrzen z důvodů okresního soudu, k nimž odvolací soud ještě dodal, že dodatečně jako svědkové slyšení soukromí obžalobci vypověděli souhlasně, že ke konci října 1923 jednou odpoledne, když šel obžalovaný na náboženství do školy, stáli všichni tři soukromí obžalobcové s Karlem Š-em před brankou, vedoucí do školní

zahrady. Když k nim přišel obžalovaný, kterého prý neviděli jíti, poněvadž stáli v kroužku k sobě obráceni, oslovil Š-u: »Š-o, ty neumíš dáti pozdravení?« a při tom dal mu pohlavek, až mu čepice spadla na zera, načež pokračoval: »a co stojíš tady mezi těmi čurbesáky?«. Tito svědci ještě uvedli, že obžalovaného nepozdravují, poněvadž na jejich pozdrav nikdy neodpovídá. Poukazuje na dotyčná ustanovení školního u vyučovacího řádu dokládá odvolací soud, že obžalovaný jako učitel náboženství byl sice oprávněn pokárati Karla Š-u, že ho nepozdravil (učinil tak ovšem pohlavkem, tedy způsobem, dle školního řádu nepřípustným), že však neměl nikterak práva ostatní hochy (soukromé obžalobce) urazit nadávkou »čurbesáci«, jejíž význam znal a která se mohla vztahovati pouze na soukromé obžalobce, jak v rozsudku prvního soudu blíže dovoděno. Dlužno uvést, že odvolací soud dal dodatečně vyšetřiti význam slova »čurbesáci«, zejména v tom směru, užívá-li se jej o těch, kdo z církve římsko-katolické přestoupili k církvi československé. Četnictvo v J. podalo zprávu, že výraz »čurbesáci« jest vyvoděno ze slova »čurbes«, jehož se často užívá jak v obci L., tak i v okolí a že znamená »maso ze špatného kusu dobytka, po případě z nutné porážky neb z dobytka na morovou nákazu zabitého« a dále že výrazu »čurbesák« používají často řezníci mezi sebou, když jeden druhého míní poškádliti. Že by znamenal příhanu pro věřící církve československé, nebylo zjištěno. V témž smyslu odpověděl i obecní úřad v L. Obecní úřad i četnictvo příkládají tedy závadnému slovu zcela jiný význam, než okresní soud, a s ním, jak se zdá i odvolací soud. Leč na tom nezáleží, neboť o povaze toho slova jako nadávky není pochybnosti. Uvádí-li však odvolací soud, že obžalovaný jako učitel náboženství byl sice oprávněn pokárati nepozdravivšího jej Karla Š-u, že však neměl nikterak práva ostatní hochy (soukromé obžalobce) urazit nadávkou »čurbesáci«, tu zřejmě příkládá obžalovanému kárné právo jen vůči Karlu Š-ovi, jenž chodí na vyučování náboženství, nikoli však vůči soukromým obžalobcům, kteří k němu na náboženství nechodí. O nějakém právu, urážeti, arcit' nemůže vůbec býti řeči. Zde jde o otázku, zda měl obžalovaný kárné právo vůči soukromým obžalobcům a zda přestoupeno bylo toto právo způsobem, spadajícím pod trestní zákon.

Dle Šu 72 řádu školního a vyučovacího ze dne 29. září 1905, čís. 159 ř. zák. má škola v dítku vyvíjeti též smysl pro slušnost a dle Šu 74 téhož řádu mají učitelové věnovati chování žáků pozornost i mimo školu. Náleží pak k všeobecně zachovávaným pravidlům nejprostší slušnosti, že žák pozdravuje svého učitele, a nezachování této slušnosti je pro učitele dostatečným důvodem i jeho povinností, kárně zakročiti proti provinivším se žákům, kterými v tomto případě byli nejen Karel Š-a, nýbrž i s ním stojící žáci Adolf Z., František M. a Bohumil M., byť i tito nechodili do hodiny náboženství, neboť byli žáky téže školy a byli proto, pokud se chování mimo školu týče, stejně jako Š. podrobeni dohledu a kázni obžalovaného. Že kárné jeho zasažení stalo se jen následkem nepozdravení žáků, vyplývá z úvodních slov zakročujícího obžalovaného »Š-o, ty neumíš dáti pozdravení?«, dle nichž se týž aspoň mohl domnívati, že žáci, ač ho viděli, zúmyslně ho nepozdravili, že zejména ho úmyslně nepozdravil jeho bezprostřední žák Karel Š-a a že tudíž dle

práva i povinnosti své měl ku kárnému zakročení podstatnou příčinu. Užil tudíž obžalovaný svého kárného práva vůči Š-ovi tělesným trestem (pohlavkem) a vůči ostatním žákům nadávkou («čurbesáci»), tedy způsobem, jak odvolací soud zcela správně dokládá, dle školního řádu nepřipustným. Tím však nemůže býti řečeno, že ono kárné zasažení spadá též pod trestní zákon, který v Šu 413, 420 tr. zák. výslovně uznává právo domácí kázně učitelovy s tím obmezením, že ho nesmí býti užíváno v té míře, aby s někým tak zle bylo nakládáno, že by tím vzal škodu na těle. O nějakém obmezení ve vykonávání kárného práva urážkou slovní zákon ve XII. hlavě tr. zák. vůbec nejedná. Z toho plyne, že slovní urážky, pronesené v úmyslu výchovném a nikoli z nenávisti a nepřátelství, bez kárné příčiny proti káranému, jsou trestně stíhatelný jen v případech, kde objektivní překročení mezí práva kárného bylo provázeno vědomím kárajícího, že překročil meze přípustnosti. Uvádí-li okresní soud, že obžalovaný, jsa si vědom potupného smyslu výrazu »čurbesáci«, výrazu toho úmyslně použil na přítomné soukromé obžalobce a že výrok ten stal se v úmyslu urážeti, nikoli polepšovati, přehlíží, že vědomí potupného smyslu použitého výrazu nestačí ku trestání toho, jenž ku káraní jest oprávněn, poněvadž káraní znamená vždy také do jisté míry cti káraného se dotknouti. Tak uznal také již nejvyšší soud v rozhodnutí Sb. n. s. č. 831, uváděje, že učitel — a tím je také učitel náboženství — v důsledku své povinnosti výchovní vůči žáku má zvláštní práva, a dovozuje, že ani výstrahy ani důtky nemohlo by se užití jako prostředku výchovného nebo kárného, kdyby ohledně nich měla beze všeho platnost ustanovení o trestných činech proti bezpečnosti cti. Přiznává-li tedy odvolací soud obžalovanému kárné právo proti jeho žáku Karlu Š-ovi, měl je též proti soukromým obžalobcům, žákům téže obecné školy. Způsob, jakým je obžalovaný nejen podle zjištění soudu, nýbrž i podle vlastního doznání vykonával, byl ovšem zhoła nepřístojným, školnímu a vyučovacímu řádu naprosto odporujícím, leč trestnímu stíhání podléhati nemělo. Rozsudky obou stolic jsou tudíž dle Šu 281 čís. 9 b) tr. ř. zmatečnými.

Čís. 1746.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

»Zprávou« jest vypravování skutečností přítomnosti, minulosti i budoucnosti bez obmezení časového, kdy se věc sběhla.

Přečin dle Šu 18 čís. 2 zákona jest dokonán již šířením nepravdivé zprávy bez ohledu na to, dojde-li činem skutečně ku škodlivým následkům, v zákoně uvedeným. Po stránce subjektivní stačí vědomí pachatelovo, že čin je způsobitý, vyvolatí některý z těchto následků.

Druhý odstavec Šu 18 zákona nepředpokládá porušení nebo ohrožení bezpečnosti celého státu; stačí i místní ohrožení obecného míru.

S hlediska Šu 488 tr. zák. není zapotřebí výslovného označení obviňovaného; stačí, lze-li předmět útoku dle okolností případu bezpečně zjistiti.

(Rozh. ze dne 4. října 1924, Zm II 257/24.)